



København den 14. februar 2014

## Det Økologiske Råds kommentarer til NaturErhvervstyrelsens høring om forslag til Landdistriktsprogram 2014 - 2020.

### Resumé:

#### Overordnede betragtninger:

- LDP tildeler knap 80 % af de offentlige midler i programmet til natur og miljø
- Miljø- og naturindsatsen skal være mere målrettet.
- Virkemidlerne i den nye LDP bidrager til at gøre dansk landbrug mere bæredygtigt.
- De offentlige midler til LDP falder med næsten 45% fra 2012/13 til den nye reformperiode. Den danske medfinansiering falder fra 43% af det samlede offentlige bidrag til 28% i 2014-2020 svarende til en årlig besparelse for den danske stat på mere end 200 mio. kr.
- Det er bydende nødvendigt, at Regeringen følger anbefaling fra NLK om modulation, for at skaffe flere midler til landdistriktsprogrammet. Dette skal besluttes senest 1. august 2014.
- Indsatsen i LDP bør styres af behovet for målopfyldelse i EU-direktiverne og de danske planer omkring miljø, klima og natur.
- Der mangler analyser, som viser effekten af virkemidlerne i LDP set i relation til målsætningerne.
- Der mangler analyser, som viser en nødvendig dosering af virkemidlerne i LDP ift. opfyldelse af målsætningerne.

#### Betragtninger i relation til enkelte virkemidler:

- Fald i støtte til udvikling af økologisk jordbrug hænger dårligt sammen med plan om fordobling af økologisk areal.
- Vægtning af miljøteknologi er positiv. BAT-princippet bør anvendes både ifm. stalde, gødningshåndtering og sprøjteteknologier.
- Der bør sikres flere midler til statslig opkøb af jord for at sikre varige gevinster
- Ekstensiv produktion kan være et godt alternativ til udtagning af sårbare jorder.
- LDP indeholder gode virkemidler til skabelse af en bæredygtigt alternativ udviklingsvej på basis af mindre virksomheder, samarbejder og lokal afsætning
- Udbygning med biogasanlæg kræver tildeling af nye ressourcer.



## Overordnede betragtninger:

Det Økologiske Råd (DØR) glæder sig over, at udkastet til det danske Landdistriktsprogram (LDP) tildeler knap 80 % af de offentlige midler i programmet til natur og miljø i henhold til EU's prioritet 4 og 5 (udkast side 226). Vi glæder os ligeledes over, at der overordnet set tales om, at miljø- og naturindsatsen skal være mere målrettet end i det tidligere program, hvilket svarer til en meget væsentlig anbefaling fra Natur- og Landbrugskommissionen (NLK).

Samlet set er det DØR's opfattelse, at listen af virkemidler peger i den rigtige retning, og at LDP som et samlet hele bidrager til at gøre dansk landbrug mere bæredygtigt. LDP udgør således den del af den europæiske landbrugsstøtte, som falder inden for Kommissionens ønske om, at en større del af støtten bør kunne karakteriseres som "public money for public goods".

Til gengæld finder vi det stærkt kritisabelt, at de samlede offentlige midler til landdistriktspolitikken falder fra omkring 1580 mio. kr. i 2012 og 2013 til 879 mio. kr. årligt i gennemsnit for perioden 2014 til 2020 – et fald på næsten 45 %! Faldet skyldes til dels, at EU's bidrag er faldet på baggrund af regeringsledernes beslutning på Rådsmødet i efteråret 2013 om det nye budget for perioden 2014 – 2020. Men det er væsentligt at bemærke, at det danske bidrag, som udgør medfinansieringen til EU-støtten, samtidig falder fra 43% af det samlede offentlige bidrag til LDP i perioden 2007-14 til 28 % i perioden 2014-20. Det svarer til, at den danske stat sparer rundt regnet 210 mio. kr. per år i medfinansiering – regnet som gennemsnit af forrige reformperiode (470 mio. kr. per år) ift. til den nye reformperiode (260 mio. kr. per år).

LDP finansiering	2007-2014	%	2014-2020	%
EU bidrag	4,3	56,6	4,7	72,1
DK bidrag	3,3	43,4	1,8	27,9
<b>Offentlig i alt</b>	<b>7,6</b>	<b>100,0</b>	<b>6,5</b>	<b>100,0</b>
Privat andel	4,2	55,3	3,2	49,3
<b>Samlet</b>	<b>11,8</b>	<b>155,3</b>	<b>9,7</b>	<b>149,3</b>

*Tal for 2007-14 er hentet fra NLK Statusrapporten. Tal for 2014-20 er fra høringsmaterialet.*

Reformen af EU's landbrugspolitik åbner en mulighed for at medlemslandene kan overføre op til 15 % af landbrugsstøtten til LDP via den såkaldte modulation. NLK's anbefalinger peger éntydigt på nødvendigheden af at DK vælger at foretage en sådan modulation:



### **NLK Anbefaling 38: NYE PERSPEKTIVER FOR EU's LANDBRUGSPOLITIK**

- **Der skal via statslige bevillinger og anden national medfinansiering sikres fuld hjemtagning af EU-midler under det kommende landdistriktsprogram.**
- **Det statslige bevillingsniveau bør som minimum have et omfang svarende til niveauet ved udgangen af indeværende programperiode.**
- **Mulighederne for fleksibilitet bør udnyttes til at medfinansiere en øget indsats for grøn omstilling i form af en fælles erhvervsmæssig udvikling og innovation samt skabelse af flere samfundsmæssige goder i tilknytning til landbrugsproduktionen.**
- **Virkemidlerne i Grøn Vækst kan rummes inden for en modulation på 5 - 6 pct. En øget modulation - op til 15 pct. - bør kobles til og indføres i takt med behovet for udtagning og ændret arealanvendelse på sårbare jorde ved indførelse af ny målrettet regulering af kvælstof.**
- **EU's direkte landbrugsstøtte bør afskaffes inden for en veldefineret periode.**

DØR savner generelt, at LDP får en mere direkte sammenhæng til de målsætninger, som virkemidlerne peger frem imod:

- Opfyldelse af Vandrammedirektivets målsætninger. Disse blev ifm. fremlæggelsen af basisanalyserne og Grøn Vækst-udspillet i 2009 fra flere sider beregnet til en reduktion i udledningen af kvælstof i størrelsesordenen 25-30.000 ton N per år.
- Beskyttelse af sårbare og truede naturtyper og arter i Natura 2000 og i agerlandet generelt.
- Reduktion af NH<sub>3</sub>-emissioner iht. NEC-direktivet.
- Opfyldelse af EU's direktiv om bæredygtig anvendelse af pesticider
- Reduktion af klimagasemissioner iht. Klimaplanen.
- Fordobling af det økologiske areal iht. Økologi-handlingsplanen.
- Fordobling af skovarealet iht. Skovplanen.

DØR savner beregninger og beskrivelser af, i hvilket omfang en indsats af den størrelsesorden, som fremgår af forslaget til LDP, vil føre frem til en målopfyldelse af de nævnte målsætninger. Sådanne analyser ville vise, at omfanget af midler afsat til de foreslåede virkemidler er langt fra tilstrækkeligt. Der er derfor i langt højere grad behov for analyser, som kan vise hvilke indsatser, der er nødvendige for at nå målopfyldelse.

Redegørelsen om mål og midler burde ligeledes indeholde en tydelig stillingtagen til, hvad der forventes opnået via cross-compliance krav, via greening krav, via LDP, via den nye Naturfond eller via anden statslig regulering.

Det er DØR's opfattelse, at CAP-midlerne skal anvendes til at sikre en mere bæredygtig landbrugsproduktion, og at en øget modulation kan give de nødvendige midler til at målene kan nås. Det er derfor absolut nødvendigt, at de manglende analyser udarbejdes som et beslutningsgrundlag for en dansk beslutning om dansk modulation, som skal træffes inden fristen 1. august 2014.



Vi finder det samtidig kritisabelt, at materialet ikke relaterer det nye LDP til den hidtidige indsats. Det gælder i relation til reduktionen i den samlede indsats (som vist på forrige side via en inddragelse af data fra NLK statusrapporten). Den manglende sammenligning gør det også yderst vanskeligt at vurdere forslaget i relation til de enkelte virkemidler – hvor er der tale om en styrket indsats, hvor reduceres indsatsen, hvilke indsatser udgår, og hvilke nye virkemidler er tilføjet?

## **Betragtninger i relation til enkelte virkemidler:**

I det vedhæftede skema har vi sammenfattet oplysninger omkring virkemidler i det tidligere LDP (fra NLK Statusrapporten) med oplysninger fra forslaget til det nye LDP. Skemaet viser bevægelser i den relative vægtning af de forskellige områder, men som sagt er det ganske svært at vurdere i hvilket omfang, indsatsen fører os frem mod en løsning af målsætningerne.

Virkemidlerne omkring **udvikling af økologisk jordbrug**, herunder omlægningsstøtte, står samlet set til en reduktion på knap 4 %. Det er svært at begribe, hvorledes dette hænger sammen med Økologisk Handlingsplan 2020 og målet om en fordobling af det økologiske areal. Der er brug for handling og midler for at dette mål kan nås.

**Støtten til miljøteknologi** står til en stigning fra 14 til 21 % af LDP-midlerne. DØR lægger stor vægt på miljøteknologiske virkemidler og anvendelse af BAT i stalde og også gerne i forbindelse med markbrug, gødningshåndtering og anvendelse af pesticider. De konkrete støttesatser bør løbende vurderes, således at der samtidig med, at der skabes den ønskede udvikling, også tages højde for økonomiske benefits for landmændene ifm. øget foder- og gødningsudnyttelse og effektivitet.

Dette princip gælder alle virkemidler og støtteformer. Der bør tages højde for en dynamisk udvikling, således at støttebeløb og -omfang løbende evalueres og justeres, så støtten svarer til tab i indtjeningsmuligheder for landmændene.

DØR undrer sig over, at kun 1,3 % af midlerne afsættes til **Jordfordeling og statslig køb af jord**. Muligheden for statslige opkøb frem for årlige støttebetalinger, f.eks. i forbindelse med udtagning af sårbare jorder, var netop et af de punkter, som forhenværende Fødevareminister Mette Gjerskov på Danmarks vegne fik forhandlet hjem i forhandlingerne om reformen af EU's landbrugspolitik. DØR ser det som en vigtig sag, at de mål som opnås via LDP, har en varig virkning via tinglyste krav på jorden, altså at f.eks. nye naturområder og vådområder ikke risikerer opløjning den dag tilsagnsperioden ophører.

DØR glæder sig over, at LDP lægger en betydelig vægt på at **skabe alternative udviklingsveje** via **støtte til samarbejdsprojekter** mellem primærproducenter og forarbejdningsvirksomheder, med vægt på mindre producenter og virksomheder, på økologi og **økologisk omstilling af køkkener**, samt på nye forretningsområder, såsom naturpleje, ekstensive produktionsformer, bioenergi, mm.

På denne måde søger LDP at skabe udvikling i landdistrikterne, mens markedskræfterne i højere grad skaber afvikling. Beskæftigelsen i det primære jordbrug er halveret gennem de seneste 20 år. Samme tendens gør sig gældende inden for forsynings og forarbejdningsindustrien. Markedet reagerer på globale trends frem for lokale behov. F.eks.



eksporterer landmændene smågrise til nabolandene til opfedning, således at beskæftigelsen på slagterierne og slagteriernes eksistens er truet. Virkemidlerne i LDP bør designes, så de reelt kan skabe en alternativ udvikling, som samtidig med en bæredygtig produktion også bevarer arbejdspladser i landdistrikterne og sikrer landmændene en rimelig indkomst.

DØR ser et stort potentiale i det nye virkemiddel **Ekstensiv produktion på landbrugsjord**. En sådan ekstensiv produktion kan i mange tilfælde være et godt alternativ til udtagning af sårbar landbrugsjord, således at jorden pålægges krav om reducerede gødningsnormer og husdyrintensitet, samt brug af flerårige afgrøder i sædskiftet. Dette kan give en betydelig effekt for både vandmiljø, klima og biodiversitet, hvilket er vist gennem BERAS-projektet (se [beras.eu](http://beras.eu) eller [ecocouncil.dk](http://ecocouncil.dk)).

Endelig vil vi påpege, at en ønsket **udbygning af biogasanlæg** med behandling af gylle og slet fra f.eks. naturarealer, i øjeblikket ser ud til at kræve midler i en ny støtteordning.

På vegne af Det Økologiske Råd

**Leif Bach Jørgensen**

Landbrugsfaglig medarbejder

[leif@ecocouncil.dk](mailto:leif@ecocouncil.dk)

33 18 19 35 / 61 36 50 46

**Christian Ege**

Sekretariatsleder

[christian@ecocouncil.dk](mailto:christian@ecocouncil.dk)

33 18 19 33 / 28 58 06 98

## Virkemidler i Natur og Landdistriktprogrammet

### - offentlige midler fra fælles landbrugspolitik, Søjle 2 national medfinansiering

EU's og

Oplysninger om virkemidler i 2012 og 2013 er hentet fra Natur og Landbrugskommissionens statusrapport fra 2012, Tabel 16.7 samt bilag 6

Oplysninger om virkemidler i 2014-2020 fremgår af udkast til Det danske Landdistriktprogram 2014-2020, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 23. december 2013, side 222-223

Ordring	Budget mio kr. Natur og Landbrugskommissionen, Statusrapport			Budget i % egen beregning		Budget mio kr. samlet fra Udkast LDP		Ændring 2013 --> 2014-20
	2012	2013	2013 i %	2013 i %	2014-20	2014 i %	2014 i %	
Tilskud til jordbrugere i ugunstigt stillede områder (Ø-søtte)	11,4	11,4	0,7		11	0,2		
Erhvervsudvikling	145,4	ikke fastlagt	9,2		92	1,5		
Investering - forarbejdning (Fødevarerforarbejdning)	30 (10 Øremærket økologi)	(10 til økologi)	0,6		23	0,4		
Netværksordningen	15	0	0,0			0,0		
Attraktive levevilkår i landdistrikterne	76+ (Se bilag 6 til statusrapport)	76+ (Se bilag 6 til statusrapport)	4,8			0,0		
Nye arbejdspladser i landdistrikterne	76+ (Se bilag 6 til statusrapport)	76+ (Se bilag 6 til statusrapport)	4,8		88	1,4		
Fruftfaciliteter i tilknytning til fortdsminder og fredede arealer	4	4	0,3		429	7,0		
Leader - diverse					15	0,2		
Diverse								
	<b>Innovation, konkurrenceevne, mm i alt</b>			<b>10,8</b>			<b>10,7</b>	<b>-0,1</b>
Miljøteknologi	215	215	13,7		1286	20,9		
Etablering af biogasanlæg	243	0	0,0			0,0		
Plantegenetiske ressourcer	4	4	0,3			0,0		
Omstilling til bioøkonomi					0	0,0		
Biogas (an tidl)					19	0,3		
	<b>Miljøteknologi, mm i alt</b>			<b>13,9</b>			<b>21,2</b>	<b>7,3</b>
Etablering af landskabs- og biotopforbedrende beplantninger, herunder læplantninger	15	15	1,0			0,0		
Etablering og drift af vådområder mv. (vædrammedirektivt / grøn omstilling)	132+96	151+96	15,7		407	6,6		
Anlæg og fastholdelse af private vådområder	13,1	13,1	0,8		371	6,0		
Naturforvaltning, herunder 1) Rydning af Natura2000 arealer, 2) Hegning af Natura2000-arealer, og 3) Etablering af naturlige vandstandsforhold på Natura2000-arealer	57	57	3,6		228	3,7		
Pleje af græs- og naturarealer - indenfor N-2000 områder	223,7	279,2	17,7		1025	16,7		
Pleje af græs- og naturarealer - udenfor N-2000 områder	51,4	36,5	2,3			0,0		
Miljøbetiget tilskud til juletræer og pyntegrønt	2,8	2,8	0,2			0,0		
Natur- og miljøprojekter	13	13	0,8			0,0		
P-åbudsprojekter - tilskud til eksisterende/oversvømmelse af lavbundsforde i ådale og i søplande	13,8	13,8	0,9			0,0		
Etablering af op til 10 m dyrknings- sprøjte- og gødningsfrie obligatoriske randzoner	31,9	95,6	6,1		332	5,4		
Jordfordeling og statsligt køb af jord					82	1,3		
Ekstensiv produktion på landbrugsjord					737	12,0		
	<b>Miljø og natur i alt</b>			<b>49,1</b>			<b>51,7</b>	<b>2,7</b>
Ontlægning til økologisk jordbrug	43,2	43,2	2,7		49	0,8		
Fremme af produktion og afsætning af økologiske fødevarer (økologifremme)	83	83	5,3			0,0		
Økologisk investeringsstøtte	40	40	2,5		226	3,7		
Økologisk omstilling af køkkener					147	2,4		
	<b>Økologi i alt</b>			<b>10,6</b>			<b>6,9</b>	<b>-3,7</b>
Offentlig skovrejsning - tilskud til tilplantning	8	8	0,5			0,0		
Sikring af skov - Natura 2000 betalinger i skov	42	42	2,7		155	2,5		
Privat skovrejsning på landbrugsjord i skovrejsningsområder	42	42	2,7		343	5,6		
Bæredygtig skovdrift i private skove	2	2	0,1		2	0,0		
Skov diverse					84	1,4		
	<b>Skov i alt</b>			<b>6,0</b>			<b>9,5</b>	<b>3,5</b>
	<b>1577,7</b>	<b>1575</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>6151</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>6,1</b>
				Teknisk bistand		354		
				I alt		<b>6505</b>	<b>Per år</b>	<b>878,7</b>